

LUHAČOVSKÉ LISTY LÁZEŇSKÉ

Vychází
u příležitosti
100. výročí vzniku
samostatného
Československa

ČASOPIS VĚNOVANÝ ZÁBAVĚ, POUČENÍ
□ A LÁZEŇSKÝM ZÁJMŮM LUHAČOVIC □

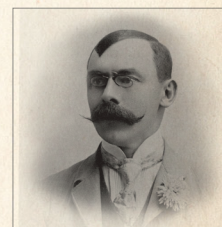
Redaktoři: Hana
Felcmanová a Dalibor
Chrastina. Uzávěrka
v pátek do 6 hod. več.
Vysázela Hexxa.cz

Nahlédněte s námi do minulosti i budoucnosti lázní luhačovických.

ROLE LUHAČOVIC PŘI VZNIKU ČESKOSLOVENSKA

V roce 1902 vznikla Akciová společnost lázně Luhačovice. V jejím popředí stáli převážně čeští lékaři a úředníci. Luhačovice se tak staly prvními láznemi v Rakousko-Uhersku, které byly v českých rukou. České vlastnictví a atmosféra česko-slovenské spřízněnosti byly významnou devizou luhačovických lázní. Vlastenecky smýšlející představitelé střední třídy, intelektuálové, úředníci, živnostníci a umělci upřednostňovali Luhačovice oproti německy orientovaným západočeským lázním. Nejen, že sem z Prahy, Roudnice nad Labem, Liberce a dalších českých a moravských měst pravidelně dojížděli, ale řada z nich si zde stavěla vlastní vily s českými názvy a zasloužila se o další rozvoj lázní. V moderních luhačovických lázních se mohli návštěvníci nejen léčit a zotavovat v harmonickém prostředí, navíc zde navzdory rakousko-uherské vládě vzniklo vstřícné zázemí pro setkávání moravské, české a slo-

venské kulturní elity a pro formování vztahů a názorů podstatných pro vznik budoucího společného státu. Příznačné je, že po vzniku Československé republiky odešli všichni hlavní budovatelé lázní (F. Veselý, D. Jurkovič, C. Holuby, P. Blaho a další) na Slovensko, aby napomáhali při formování národní slovenské kultury a státní správy. *PhDr. Blanka Petráková*

zleva: F. Veselý, P. Blaho, C. Holuby

LÁZNĚ JAKO SPOLEČENSKÉ CENTRUM PLNÉ OSOBNOSTÍ

Česko-slovenské porady

Cílem zakladatelů Akciové společnosti lázně Luhačovice bylo kromě modernizace lázeňství i vytvoření československého společenského centra na Moravě. Myšlenka vycházela z v té době rozšířené ideologie panslavismu, přirozeně se však opírala zejména o blízkost historické uherské hranice a dlouhodobou tradici slovenských návštěvníků. Kromě Slováků navštěvovali Luhačovice i hosté ruští, polští a představitelé dalších slovanských národů. V Luhačovicích došlo počátkem století k položení základů česko-slovenské kulturní spolupráce a hospodářské podpory, jejíchž důsledkem byl po skončení války společný stát Čechů a Slováků.

Ve Slovenské búdě byla poprvé formulována myšlenka na vznik společného státu

Angažování veličin moravské a slovenské inteligence na počátku 20. století, mezi nimi Dušana Jurkoviče, Leoše Janáčka, Joži a Franty Uprkových, Aloise a Viléma Mrštíkých, Jiřího Mahena, Adolfa Heyduka, Aloise Jiráska, Svatopluka Machara, Pavla Blaha, Pavla Mudroně, Matúše Duly, Vavro Šrobára, Svetozára Hurbana Vajanského a dalších, vytvářelo v Luhačovicích neopakovatelnou atmosféru. Přispíval k ní i čilý národopisný ruch a pořádání národopisných slavností.

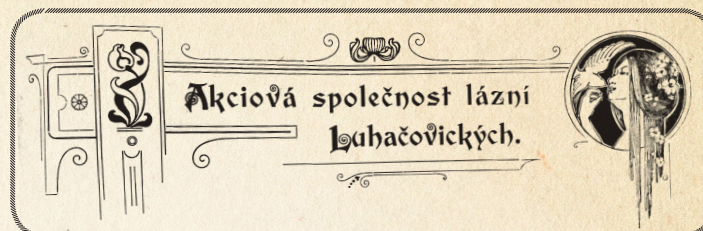
Od roku 1908 do roku 1914 se v Luhačovicích pořádaly porady spolku Českoslovanská jednota. Z původního záměru schůzek zástupců všech slovanských národů se vyvinulo jednání Čechů a Slováků. Šlo o nejvýznamnější a nejreprezentativnější počín v československých vztazích před první světovou válkou. Hlavním iniciátorem byl Josef Rotnagl, jednatel Českoslovanské jednoty v Praze. První porady byly důvěrné, omezené na vybrané a pozvané osobnosti. Od roku 1911 došlo díky politickým přesunům ke změně a představitelé Slováků se luhačovických porad mohli zúčastnit oficiálně a veřejně. Důvěrné porady byly doplněny veřejnými projevy a manifestačními slavnostmi, které zdůrazňovaly potřebu kulturního sjednocení Čechů a Slováků, vznikla zde idea jednotného československého národa, probíraly se i národohospodářské otázky. V období první republiky se z Luhačovic staly prosperující, moderní lázně, orientující se na mezinárodní klientelu.

Spolupráce: PhDr. Blanka Petráková, Muzeum luhačovického Zálesí

Založení Akciové společnosti lázní Luhačovických

Dne 23. ledna 1902 byly c. k. místodržitelstvím v Brně schváleny stanovy Akciové společnosti lázní Luhačovických. Záměrem společnosti byla koupě lázní se všemi pozemky, prameny, zařízeními, budovami i fundem a jejich provozování. Společnost byla oprávněna vést obchod s minerálními vodami a jinými lázeňskými výrobky, jakož i nabývat koncesí hostiniských, dopravnických, povoznických, divadelních atd.

Minerální vody vyvěrající na území Luhačovic byly místními obyvateli využívány odnepaměti. Jejich léčivé účinky byly poprvé popsány roku 1669. To podnítilo tehdejšího majitele luhačovického panství Ondřeje Serényiho k rozhodnutí využít přírodního bohatství k prospěchu nemocných. V roce 1688 byly vyzděny dnešní prameny Vincentka a Amandka, které se začaly plnit do lahví a pod názvem Luhačovská voda vyvážet. Lázeňství v místě se z důvodu špatné dostupnosti Luhačovic rozvíjelo jen pozvolna. V roce 1777 vydal profesor Crantz ve Vídni novou analýzu luhačovické vody. Vyjádřil se v ní velmi pochvalně. Odezvou byla iniciativa hraběte Vincence Serényiho, z níž vzešly na konci 18. století základy dnešních lázní, vyrostla řada lázeňských budov a byly vypracovány principy léčebných metod. Vincencovi následníci Jan Nepomuk a Gabriel Serényi se zasloužili o další rozvoj v období 19. století. Za Otty Serényiho přijíždělo díky prodloužení železnice do Újezdce u Luhačovic stále více hostů. Potřeba dalších ubytovacích kapacit si vynutila vznik novostaveb v lázeňském centru. Koncem 19. století se však začala projevovat celková

zanedbanost lázní i úpadek vnitřního zařízení a Otto Serényi začal zvažovat jejich budoucnost. Jeho angažmá v politice mu nedovolovalo věnovat lázním potřebnou péči, proto využil nabídky MUDr. Františka Veselého na odkoupení lázní.

Hrabě Serényi odprodal akciové společnosti lázně a stal se jedním z akcionářů. Zakladateli společnosti byli O. Serényi, MUDr. F. Veselý, MUDr. A. Fleischer, MUDr. F. Přechtěl, A. Matouš a MUDr. A. Veselý. Akciový kapitál obnášel 1 200 000 korun. Předsedou správní rady Akciové společnosti lázní Luhačovických byl zvolen O. Serényi, místopředsedou MUDr. V. Rubeška a správcem C. Holuby. Ředitelem lázní byl ustanoven MUDr. F. Veselý.

Převod lázní pod akciovou společnost způsobil zásadní změny v lázeňském provozu a růst podnikání. Další rozmach podpořila dostavba železnice mezi Újezdcem a Luhačovicemi v roce 1905. Angažmá architekta Dušana Jurkoviče proměnilo vzhled místa i jeho atmosféru.

Spolupráce: PhDr. Blanka Petráková, Muzeum luhačovického Zálesí

Dušan Jurkovič a Luhačovice

Jurkovičův dům 1902, Fotoarchiv MJVM ve Zlíně

V roce 2018 si Luhačovice připomínají 150. výročí narození Dušana Samuela Jurkoviče, jehož řadíme mezi významné osobnosti evropské moderní architektury. Luhačovické lázně totiž sehrály v architektově životě důležitou roli a období budování moderních luhačovických lázní v prvních letech 20. století je jeho jménem nerozlučně spojeno.

Architekt Dušan Samo Jurkovič (1868–1947) patří k významným osobnostem evropské architektury. Narodil se v Turé Lúce u Myjavy a dětství strávil v atmosféře slovenského obrozeneckého hnutí v Brezové pod Bradlom. V evangelické rodině Jurkovičových i v širokém příbuzenstvu byl již v 19. století pěstován úzký vztah k české kultuře. Jurkovič studoval stavitelství na Státní uměleckoprůmyslové škole ve Vídni a poté nastoupil do praxe. V devadesátých letech působil ve Vsetíně u stavitele Michala Urbánka, poté se přestěhoval do Brna, kde se zapojil do českého kulturního a společenského života, kde v okruhu Klubu přátel umění vznikla myšlenka na vytvoření slovenského kulturního střediska v Luhačovicích. Na Moravě prožil Jurkovič více než 30 let svého života. Pro jeho další tvor-

bu byla rozhodující účast na přípravě Národopisné výstavy československé v roce 1895, kde zrealizoval valašskou osadu. V rámci příprav na výstavu se v terénu důkladně seznámil s lidovou architekturou a s tradičními konstrukčními postupy. Tyto znalosti využil poté při realizaci souboru romantických staveb slovenských útulků Pustevn na Radhošti. Od počátku 20. století začal Jurkovič volněji nakládat s lidovými motivy i se secesním tvaroslovím, kterými se ve své tvorbě inspiroval, stejně jako evropskou modernou. Charakter svých staveb podtrhoval barevností. Z jeho dalších realizací jsou nejvýznamnější práce pro brněnský spolek Vesna, stavba letoviska na Rezku, vlastní vila v Brně – Žabovřeskách, kapličky Křížové cesty na Hostýně a další. Na území Slovenska a Haliče je to Spolkový dům ve Skalici a urbanistické projekty a návrhy vojenských hrbitovů a památníků. Luhačovické působení na počátku století bylo pro něj důležitou životní etapou. V letech 1902 až 1907 zde postavil čtrnáct staveb, z nichž osm se dochovalo dodnes.

V prvním roce působení v Luhačovicích se Dušan Jurkovič zhostil přestavby Janova (dnes Jurkovičova) domu a Chaloupky, poblíž postavil pavilon Mlékárny. Jestřabský mlýn přestavěl na Vodoléčebné lázně s přílehlými Říčními a slunečními lázněmi. Během druhého roku vyrostly v lázních novostavby Jestřábí, Inhalatoria, Hudebního pavilonu, Lázeňské restaurace, přístavba verandy u Lázeňského hotelu a Hospodářský dvůr. K nim přibýly postupně soukromé stavby Vlastimila, Valaška a v roce 1906 Slovenská buda. Jurkovičova spolupráce s lázeňskou akciovou společností v letech 1902–1903 byla limitována nedostatkem finančních prostředků a časovým tlakem. Jurkovičovi se přesto podařilo vybudovat v Luhačovicích lázeňský komplex mimořádné kvality.

Spolupráce: PhDr. Blanka Petráková, Muzeum luhačovického Zálesí

Kouření při promenádě je zakázáno; v lázeňských restauracích dovoleno je kouřit teprve po půl 9 hod. večer.

Luhačovské listy lázeňské 1909

Kulturně společenský život na počátku 20. století

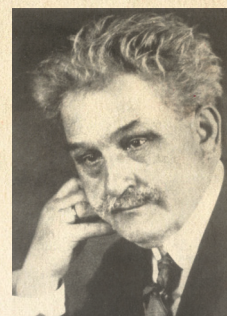
Luhačovice se v období před první světovou válkou staly moravským kulturně společenským centrem. Kulturní život lázní byl velmi bohatý. Na Lázeňském náměstí hrával sezonní lázeňský orchestr. Od roku 1905 byl kulturní život obohacen o divadelní představení. V roce 1906 vzniklo družstvo na podporu stavby divadla, jehož vůdčím duchem se stal MUDr. Zikmund Janke. Nové divadlo bylo slavnostně otevřeno už v červnu 1908. Hostovala zde řada známých divadelních souborů a konaly se i pravidelné symfonické koncerty vysoké úrovně. Mimo hlavní sezonu sloužila budova k pořádání kinematografických produkcí.

Velmi úspěšná byla po kulturní stránce lázeňská sezona roku 1909. Od června začaly vycházet Luhačovické lázeňské listy. Vydavatelem byl Dr. Janke, redaktorkou prvního ročníku byla Marie Calma. V Mysliveně byla redakce a odtud se v letní sezoně časopis dvakrát týdně expedoval. Z novin se lázeňští hosté měli dozvědět vše, co by je mohlo o místním dění zajímat, ale také to, co mohlo vzejít z Luhačovic jako poselství české a slovenské veřejnosti.

V polovině sezony 1909 byl také otevřen nový lázeňský dům. Na rok 1909 připadalo 25. výročí úmrtí Bedřicha Smetany. Vzhledem k tomu, že v Luhačovicích zemřela

na konci roku 1908 jeho druhá žena Bettyna a žila zde jejich dcera Zdenka Hajdušková, navrhla Marie Calma, aby nová budova dostala jméno Smetanův dům.

První ředitel lázní Dr. František Veselý se rovněž do Luhačovic snažil přivést moravské, české a slovenské umělce. Z literátů si luhačovické lázně na počátku 20. století oblíbili například bratři Mrštíkové, Adolf Hejduk, Alois Jirásek, F. X. Šalda nebo Otokar Březina. Z výtvarníků navštěvovali Luhačovice bratři Uprkové, Jano Köhler, Antonín Slavíček nebo Stanislav Lolek. Z hudebníků to byl především Leoš Janáček, který si Luhačovice oblíbil natolik, že se sem přijel léčit po 25 sezon. Při pobytech i komponoval. Pracoval zde například na Glagolské mši.

Leoš Janáček

Posláním lázní bylo vracet lidem kromě zdraví i radost ze života. Dr. Veselý usiloval o to, aby Luhačovice nebyly jen lázněmi, ale také letním kulturním a uměleckým střediskem. Věděl, že přítomnost umělců, kteří ponese zvěst o „slovanském salonu“ dál, bude nejlepší propagací lázní. –red–

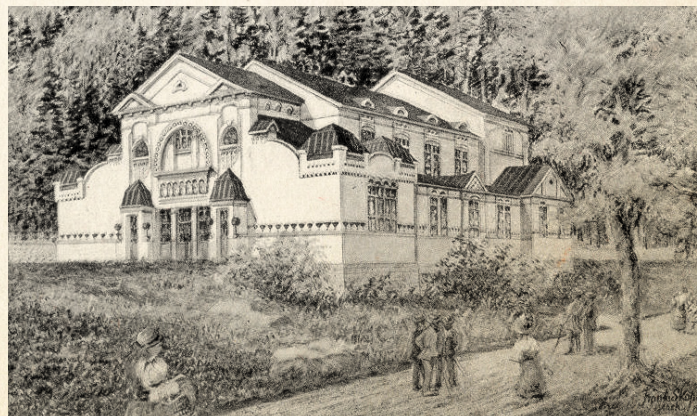
I po sto letech jsou Luhačovice centrem kultury

Luhačovice jsou i v roce 2018 stále kulturním a společenským centrem jihovýchodní Moravy. Ani čas na tom nic nezměnil. Tradiční Luhačovické kulturní léto s hudebními a divadelními festivaly k největším moravským lázním neodmyslitelně patří. Akciová společnost Lázně Luhačovice dosud provozuje, jako jediná lázeňská společnost v ČR, vlastní kamenné divadlo z roku 1908, ve kterém se v období od března do října koná každoročně více než čtyřicet kulturních pořadů z hudebního i dramatického žánru. Vystoupení jsou zajišťována ve spolupráci s renomovanými stálými scénami a předními českými i zahraničními umělci. Lázeňské divadlo hostí také dvě přehlídky - Luhačovickou divadelní sešlost a Divadelní Luhačovice. Přelom července a srpna již dlouhá léta patří Akademii Václava Hudečka. Odkaz skladatele Leoše Janáčka je rovněž živý. Letošní 27. ročník Festivalu Janáček a Luhačovice, jehož návštěvnost rok od roku stoupá, je toho důkazem. Mezi vystupujícími se představují světově proslulí umělci a orchestry.

Pravou lázeňskou atmosféru pravidelně navozují v období hlavní sezony čtyři desítky kolonádních koncertů pro širokou veřejnost konaných přímo na Lázeňském náměstí. Hosté i návštěvníci si mohou vyslechnout různé hudební žánry od swingu přes jazz, folklor až po vyšší populár. Nejprestižnější akcí je již tradičně slavnostní promenádní koncert Hudby Hradní stráže a Policie ČR.

Vyvrcholením oslav 100. výročí založení Československa bude letos již 6. ročník Dnů slovenské kultury, který je ukázkou obnovené tradice česko-slovenské vzájemnosti. Lázně Luhačovice tak navazují na Československé porady, které se konaly v Luhačovicích v letech 1908 - 1938.

Spojení lázeňské péče a kulturního vyžití se stává zážitkem pro tělo i duši. Není proto výjimkou, že pro řadu hostů je hlavním důvodem pro návštěvu Luhačovic právě kulturní dění. Představa, o kterou Dr. Veselý usiloval, se tak naplňuje i v dnešním moderním světě. –red–

Arch. František Skopalík - kresba lázeňského divadla z roku 1908

–Inzerce nevážná i vážná, námi smyšlená–

U příležitosti 10. výročí otevření hotelu Popper v Luhačovicích
(dříve známého jako Dům Bedřicha Smetany)
si dovoluujeme nabídnout ctěnému obcenstvu pobyt vskutku revoluční

Lázeňská dovolená v hotelu Popper

- délka pobytu lázeňského jest 7 nocí v termínu 30. 9. - 7. 10. 1919
- uznávaný restaurant nabídne polopensi (za příplatek též plná pense)
- široký výběr vín i piva, vše správně temperováno
- hrnek cikorky k jídlu zdarma
- každé dopoledne procedura k prokrvení a masáži svalů ve Vodoléčebném ústavu
- po dvě odpoledne se host může oddati léčivé koupeli uhličité ve zlaté vaně v Jurkovičově domě
- odpoledne vstup bezplatný do vyhlášených Říčních a slunečních lázní
- po čas pobytu je doporučováno popíjení vod minerálních v množství přiměřeném
- o pořádek na ulici se postará letos zřízené četnictvo z Luhačovic
- jako dárek hosté obdrží tabulku hořké čokolády s obalem v barvách hotelu Popper
- hit saisony 1919 oceněný na celorepublikovém soutěžním klání

☞ **cena mírná 119,90 korun za celý pobyt pro každou osobu** ☞

- cena zahrnuje i lázeňský poplatek, kterýžto jest určen ke zvelebení luhačovických lázní

Chtěli byste atmosféru první republiky zažít i v roce 2018?

Dovolená v hotelu Popper aneb za Četníky do Luhačovic

30. 9. – 7. 10. 2018

Cena mírná z roku 1919 je platná po posunutí o dvě desetinná místa doprava.

www.LazneLuhacovice.cz

Rozhodnuto. Vodoléčebný ústav s plovárnou ožije

Výjimečné architektonické dílo Dušana Jurkoviče, které je navrženo na národní kulturní památku, Vodoléčebný ústav a Říční a sluneční lázně, se v nejbližších letech dočká obnovy. Cílem je zabránění zhoršování technického stavu a zachování památkové hodnoty staveb. V první etapě bude areál přeměněn na muzeum. Ve střednědobém horizontu by se komplex měl změnit na hotel s wellness centrem. Areál dokončený v roce 1903, který zažil největší slávu v období první republiky, tak má ambici stát se dalším turisticky atraktivním místem Luhačovic pro další generace.

–red– 2018

Vodoléčebný ústav s plovárnou, Fotoarchiv MJVM (1903)

Hlas veřejnosti: Pohárkem letošní sezony je Labuť

Po úspěšném pohárku Nectarium, který podle rozhodnutí poroty zvítězil v designerské soutěži a byl v různých barevných variantách představen v uplynulých dvou sezonách, přicházejí Lázně Luhačovice, a.s., opět s novinkou. Stal se jí pohárek s názvem Labuť zkušeného českého designera Daniela Piršče. Jeho návrh, který postoupil do finále designerské soutěže, získal největší přízeň veřejnosti.

Autora inspirovala labuť a její dlouhý krk mírně prohnutý do písmene S. Obdobný motiv byl inspirací i pro architekta Dušana Jurkoviče, který plastiky labutí použil na hlavní vstupy dnešního hotelu Jurkovičův dům. Podstatu designu nejlépe vystihuje sám autor: „V našem světě všechno dávno existuje, jen se to zdá být skryté...“ Originální lázeňské pohárky Labuť a Nectarium jsou v prodeji výhradně v zařízeních akciové společnosti Lázně Luhačovice.

–red– 2018

Pokud vás zaujalo čtení našich retro novin, pak vězte, že nejde o náš první počín v tomto směru – prohlédněte si i další titul, který jsme připravili v lednu:

